

VEGYESEK.

Jelentés az Erdélyi Nemzeti Múzeum állattára felől az 1905. évben.

Az Erdélyi Múzeumegyesület 1906 januárius 28-án tartott közgyűlése elé terjesztette Dr. Apáthy István, az állattár igazgatója.

Tisztelt Közgyűlés! Minden múzeum gyarapodásának, vagyis leltári értéke növekedésének 4 módja van: *a)* új darabok szerzése, *b)* a meglévő anyag múzeumi kikészítése, *c)* rendezése és meghatározása, *d)* tudományos földolgozása és közzététele.

Nagyon téved, a ki azt hiszi, hogy egy múzeum akkor töltötte be legjobban hivatását és értékben akkor növekedik leginkább, ha minél több új darabot iktatott a gyűjteményeibe. Kétségkívül ezzel kell kezdeni; de nem szabad mindig csak e mellett maradni és ezzel be is végezni. Minden múzeum elér egy bizonyos fejlődési fokot, a melyen ez a módja a gyarapodásnak hovatovább alárendelt jelentőségűvé lesz. Sőt hamarosan valósággal károssá is válhatik ez a mód, ha nem jár az anyag kellő kikészítésével, rendezésével és meghatározásával karöltve. A sok kikészítetlen, rendezetlen és meghatározatlan anyag fölhalmozódása megfojtja a múzeumot. Igazi múzeumi értéket minden darabnak voltaképpen csak a meghatározás ad, és ezt az értéket a kellő kikészítés megkészszerzi, néha megtízszerezi, sőt igen gyakran értéktelen tárgyat tesz nagy értékűvé a kikészítés, legalább a természetiek táraiban. Használhatóvá pedig azt, a mi-nek értéket a meghatározás és a kikészítés adott, első sorban a rendezés teszi.

De mindenik módnál inkább növeli a múzeum értékét is az, ha tárgyai önálló, tudományos bűvárlatok anyagául szolgálhatnak és ha e tudományos bűvárlatok közzé is tehetők. Leírt új fajok, állatok, növények vagy ásványok típusainak értéke föl sem becsülhető, és az ilyen típusok nagy száma magában is képes világhírűvé tenni egy-egy múzeumot. A mely múzeum olyan anyagnak van birtokában, a mely anyagon nagy fölfedezések és új elméletek alapúlnak, az búcsújáró helyévé válik a nemzetközi tudománynak.

Nagyon kevésről számolna tehát be az a tár a mely csak annyit mondhatna el, hogy milyen úton, hány darabbal gyarapodott az állománya. Valódi múzeumi értéket is csak a munka termelhet, de legtöbbet termel a tudományos munka. Nékünk is legfőképen arról a munkáról

kell beszámolnunk, a melyet a reánk bízott tárban végeztünk és végeztettünk. És a múzeum javát leginkább akkor viseljük a szívünkön, ha minden erőnkkel azon vagyunk, hogy a táruk komoly tudományos munkát végezzenek és hogy ennek a munkásságnak eredményeit közzé is tehessük. Új levegő, új szellem az Erdélyi Múzeumegyesületben leginkább arra kell nekünk, hogy ezt a munkát ne ölje meg, hanem mozgítsa elő maga is minden erejéből.

Rövidre akarom fogni jelentésemet. A gyűjtés és ajándék útján való gyarapodásról darabszám és név szerint e jelentésnek függeléke fog számot adni. Itt csak annyit említek föl, hogy magunk gyűjtöttünk 1133 darab állatot, ajándékba kaptunk 255 darabot. Mind az ajándék, mind saját gyűjtésünk számos olyan fajt vagy legalább is olyan lelőhelyű fajt tartalmaz, a minő az állattárban még nem volt. Csere útján 140 darabbal, vétel útján csak néhány fejlődési sorozattal gyarapodott a gyűjteményünk. Az utóbbi körülményen nem csodálkozhatik, aki tudja, hogy az állattár átalányának legnagyobb részét régebbi vételekből származott adósságok törlesztése foglalja le.

Hogy az állattárt a tanulni kész nagy közönség számára is vonzóbbá tegyük, 9 oikologiai bogárcsoportot állítottunk elő, melyek különböző bogárfélék fejlődését és életviszonyait mutatják be. Készítettünk továbbá több példát a mimicrynek hazai állatfajokkal való föltűntetésére. Az állatok belső szerkezetének bemutatását is több új anatómiai készítménnyel szolgáltuk.

Egészen újra rendeztük a bogárgyűjtemény nagy részét és a kagylógyűjteményt. Folytattuk a már régebben megkezdett rendszertani czédulakatalógust. Saját rendszerünk szerint láttuk el az egész gyűjteményt új fölírásokkal, amely munkán már több éve óta dolgozunk. Most már be van fejezve. A gyűjtemény meghatározatlan részéből sokat meghatározotunk és még többet is meghatározotunk volna, ha az állattár kellőképen el volna látva rendszertani meghatározó monographiákkal.

A Piócfélékről szóló nagy monographiámnak rendszertani része, melynek anyagából legtöbb az állattár birtokában van, a napolii zoologiai állomás kiadványai között, rövid idő múlva sajtó alá kerül; ugyanúgy a magyarországi Gyűrűsférgék fölsorolása, mely a Természettudományi Társulat faunakatalogusának egy része leend. 1905-ben jelent volt meg tanítványomnak, DR. TAFNER VIDOR-nak több értekezése az Atkafélékről, melyekben Magyarországra nézve új fajoknak egész sora és több a tudományra is új faj van leírva, mind az állattárban őrzött typusok után. Más tanítványaim más állatcsoportokkal foglalkoznak. Remélhetőleg rövid idő múlva magának a Múzeumegyesületnek kiadványaiban tehetik közzé eredményeiket.

A fölsorolt munkásságnak részletes adatairól talán lesz még módom egy következő alkalommal szólni. Jelentésemet azzal a reménnyel fejezem be, hogy a mai közgyűlés új, eredményesebb korszakot fog megnyitni egyesületünk életében; olyan korszakot, a mely nem szólásformákkal, hanem tettekkel hirdeti, hogy az Erdélyi Múzeum újra méltóvá lett GRÓF MIKÓ IMRÉ-hez!

Függelék az állattárról szóló jelentéshez.

Gyűjtés és ajándék az 1905. évben.

Emlősök: gyűjt. FÜHRER LAJOS.

1 <i>Putorius foetidus</i> , 1 <i>Cricetus frumentarius</i> , 1 <i>Myoxus glys</i>	— drb.	3.
--	--------	----

Madarak: gyűjt. FÜHRER LAJOS.

1 <i>Carduelis carduelis</i> , 1 <i>Upupa epops</i> , 2 <i>Passer montanus</i> , 2 <i>Garrulus glandarius</i> , 2 <i>Lanius collurio</i> , 4 <i>Accipiter nisus</i> , 3 <i>Falco subbuteo</i> , 1 <i>Corvus cornix</i> , 2 <i>Circus aeruginosus</i> , 2 <i>Corvus corax</i> , 1 <i>Cerchneis cenchris</i> , 1 <i>Buteo lagopus</i> , 1 <i>Turdus pilaris</i> , 1 <i>Lycos monedula</i> , 2 <i>Astur palumbarius</i> , 1 <i>Sylvia atricapilla</i> , 1 <i>Gallinula chloropus</i> , 1 <i>Pernis apivorus</i> , 1 <i>Buteo buteo</i> , 2 <i>Sturnus vulgaris</i> , 1 <i>Turdus musicus</i> , 1 <i>Athene noctua</i> , 1 <i>Brachyotus palustris</i> , 3 <i>Ampelis garrulus</i> .	— drb.	38.
--	--------	-----

Tojások: gyűjt. FÜHRER LAJOS.

3 fészekalja 17 tojással	—	17.
--------------------------	---	-----

Coleoptera: gyűjt. BRÓSZ EMIL és FÜHRER LAJOS.

600 darab, 400 faj	—	600
--------------------	---	-----

Heteroptera: gyűjt. FÜHRER LAJOS.

200 darab — 120 faj.	—	200.
----------------------	---	------

Lepidoptera: gyűjt. BRÓSZ EMIL és FÜHRER LAJOS.

120 darab, 70 faj	—	120.
-------------------	---	------

255 darab ajándék, TÖRÖK ARTUR mérnök urtól	—	255.
---	---	------

Csoportozat: készítette BRÓSZ EMIL és FÜHRER LAJOS.

9 oicologiai bogár- és lepke-csoport, 155 darabbal	—	155.
--	---	------

Összesen: drb	1388.
---------------	-------